

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ДЯЧЕНКО НАДІЯ ОЛЕКСІЇВНА

УДК 378.147:37.046.16 (477)

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ РОЗВ'ЯЗУВАТИ ПЕДАГОГІЧНІ ЗАДАЧІ У
МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІКИ НА МАГІСТЕРСЬКОМУ РІВНІ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

КИЇВ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Інституті вищої освіти Національної академії педагогічних наук України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
ЯРОШЕНКО ОЛЬГА ГРИГОРІВНА,
Інститут вищої освіти НАПН України,
завідувач відділу інтеграції вищої
освіти і науки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
МАНЬКО ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ,
Національна академія Служби безпеки України,
головний науковий співробітник;

кандидат педагогічних наук, доцент
ІВАНЦІВ ОКСАНА ЯРОСЛАВІВНА,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
доцент кафедри ботаніки.

Захист відбудеться «14» січня 2016 року о 13.³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.456.02 в Інституті вищої освіти НАПН України за адресою: 01014, м. Київ, вул. Бастіонна, 9, дев'ятий поверх, зала засідань.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту вищої освіти НАПН України (01014, м. Київ, вул. Бастіонна, 9).

Автореферат розіслано «12» грудня 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. П. Чорнойван

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інтеграція України у світовий освітній простір передбачає постійне вдосконалення національної системи освіти, пошук ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробацію та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізацію змісту освіти і її організацію з урахуванням світових тенденцій і вимог ринку праці. З огляду на це випускник вищої школи повинен мати не лише глибокі теоретичні знання, а й бути здатним самостійно їх застосовувати в постійно змінюваних умовах.

У Національній стратегії розвитку освіти серед пріоритетних напрямів вказуються: оновлення цілей і змісту освіти на основі компетентнісного підходу та особистісної орієнтації, вдосконалення системи підготовки педагогічних кадрів; упровадження сучасних інформаційних технологій, що забезпечують якість, доступність та ефективність вищої освіти.

Для вдосконалення системи педагогічної освіти в умовах інтеграції в Європейське співтовариство нормативними документами вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту», Національна рамка кваліфікацій України) передбачено:

- оновлення змісту професійної підготовки педагогічних кадрів відповідно до вимог інформаційного суспільства;
- модернізацію навчальної діяльності вищих педагогічних навчальних закладів на основі інтеграції традиційних педагогічних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання, а також створення нового покоління підручників, навчальних посібників і дидактичних засобів;
- запровадження двоциклової підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра.

Саме тому на сучасному етапі розвитку освіти необхідними умовами підготовки кваліфікованих кадрів є якісне викладання, впровадження ІТ-технологій, розробка ефективних дидактичних матеріалів.

Навчання в магістратурі передбачає, що її випускники будуть здатні розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності та в процесі навчання. У цьому контексті магістратура є логічним завершенням основної структури дворівневої університетської педагогічної освіти, призначеної для виховання інтелектуальної педагогічної еліти. З цією метою змінюються вимоги до сучасного викладача: його кваліфікації, теоретичних знань, умінь швидко адаптуватися до нових умов, приймати нестандартні рішення, що підтверджується Законом України “Про вищу освіту”, в якому наголошено на необхідності підвищення професійного рівня випускників.

Обґрунтування сучасних вимог до підготовки майбутніх викладачів здійснили В. П. Андрущенко, Я. Я. Болюбаш, В. Г. Кремень; проблеми професійної підготовки студентів у вищих навчальних закладах (ВНЗ) розглядаються в працях А. М. Алексюка, Г. О. Козлакової, В. К. Майбороди, В. М. Манька, О. Г. Ярошенко. Діяльності викладача вищої школи присвячені праці О. І. Гури, О. Г. Мороза, В. І. Юрченка та ін.; питання професіоналізму розкриті у працях С. С. Вітвицької, Н. М. Дем'яненко, З. Н. Курлянд та ін.

Аналіз праць згаданих вище науковців показав, що одним із чинників удосконалення професійної підготовки майбутніх викладачів є використання педагогічних задач (ПЗ) у навчальному процесі. Для їх розв'язування та професійного використання необхідна цілеспрямована підготовка, узгоджена з особливостями діяльності в освітньому процесі ВНЗ. Проте констатувальний етап педагогічного експерименту показав, що майбутні викладачі здебільшого недостатньо підготовлені до використання педагогічних задач та пошуку способів їх розв'язування.

Базуючись на висновках сучасних науковців та результатах констатувального етапу педагогічного експерименту, встановлено, що кількість досліджень щодо розв'язування та використання педагогічних задач майбутніми викладачами університетів обмежена. Крім того, виявлено суперечності між:

- потребами освітньої практики у викладачах, які володіють високим рівнем готовності розв'язувати та використовувати педагогічні задачі в роботі зі студентами і традиційними методиками професійно-практичної підготовки у ВНЗ;

- необхідністю використання педагогічних задач майбутніми викладачами у професійній діяльності та невідповідністю змісту навчально-методичного забезпечення формування у майбутніх викладачів готовності до їх розв'язування та використання.

Актуальність теми дослідження та необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **"Формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх викладачів педагогіки на магістерському рівні"**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи відділу педагогіки і психології вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України за темою "Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у вищих навчальних закладах" (№ 0111U000214).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту вищої освіти НАПН України (протокол від 24 листопада 2008 р. № 10/13) і узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол від 23 грудня 2008 р. № 10).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

Для досягнення мети поставлено такі *завдання*:

- проаналізувати стан розробленості проблеми готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач і визначити питання, що потребують дослідження;

- розкрити структуру готовності майбутніх викладачів розв'язувати та використовувати педагогічні задачі, критерії, показники і рівні її сформованості;

- визначити педагогічні умови формування у майбутніх викладачів готовності до розв’язування та використання педагогічних задач;

- обґрунтувати та розробити теоретичну модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв’язування та використання педагогічних задач у процесі магістерської підготовки;

- експериментально перевірити ефективність розробленої моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв’язування та використання педагогічних задач.

Об'єкт дослідження – підготовка студентів в університеті на магістерському рівні.

Предмет дослідження – умови і методи формування у майбутніх викладачів вмінь розв’язувати педагогічні задачі.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання поставлених завдань у дисертації застосовано такі методи:

- *аналіз, порівняння, узагальнення, систематизація, класифікація* психолого-педагогічної, наукової літератури та нормативних актів, дали змогу визначити стан розробленості досліджуваної проблеми; уточнити базові поняття дослідження; визначити педагогічні умови формування у майбутніх викладачів готовності до використання педагогічних задач;

- *анкетування, тестування, спостереження*, за допомогою яких виявлено рівень сформованості готовності майбутніх викладачів до розв’язування педагогічних задач на констатувальному та формувальному етапах педагогічного експерименту;

- *моделювання* – для розроблення теоретичної моделі готовності майбутніх викладачів до використання педагогічних задач;

- *педагогічний експеримент* (констатувальний і формувальний етапи) – з метою перевірки ефективності моделі формування у майбутніх викладачів готовності до використання педагогічних задач;

- *методи математичної статистики* (критерій Пірсона) – для проведення якісного та кількісного аналізу отриманих експериментальних даних.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації *вперше*:

- теоретично обґрунтовано сутність готовності майбутніх викладачів до розв’язування та використання педагогічних задач; її компонентну структуру (мотиваційний, змістовий, процесуальний, рефлексивний компоненти), рівні (високий, середній, низький); критерії сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв’язування і використання педагогічних задач (усвідомлення необхідності використовувати педагогічні задачі в майбутній професійній діяльності, знання з теорії та практики розв’язування педагогічних задач, обізнаність з основних видів професійної діяльності викладача, наявність умінь розв’язувати педагогічні задачі; об’єктивність самооцінки та самоаналізу під час розв’язування та використання педагогічних задач);

- визначено педагогічні умови формування у майбутніх викладачів готовності до розв’язування та використання педагогічних задач (умотивоване

використання педагогічних задач у процесі підготовки студентів до майбутньої педагогічної діяльності; збагачення змісту професійно-педагогічної підготовки знаннями про розв'язування та використання педагогічних задач; створення та цілеспрямоване використання різних за видами професійної діяльності викладача педагогічних задач; застосування активних методів навчання й інформаційних технологій);

– розроблено модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач;

удосконалено: підготовку майбутніх викладачів до використання педагогічних задач в її змістово-діяльній частині: зміст професійної підготовки доповнено комплектом педагогічних задач, розроблених відповідно до видів діяльності викладача вищої школи; засоби навчання урізноманітнено педагогічними задачами професійного спрямування;

набула подальшого розвитку: типологія педагогічних задач за рахунок уведення класифікаційної ознаки виду діяльності викладача вищої школи.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати доведено до рівня створення та опублікування навчального посібника «Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів», у якому розглянуто теоретичні засади підготовки майбутніх викладачів до професійної діяльності з використанням педагогічних задач, наведено комплект педагогічних задач для підготовки майбутніх викладачів педагогічних дисциплін у ВНЗ, розкрито доцільно-дидактичні методи навчання студентів розв'язуванню педагогічних задач.

Упровадження посібника позитивно впливає на формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач у навчальному процесі педагогічного ВНЗ, про що свідчать довідки про впровадження, що надійшли з Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (довідка від 09 червня 2015 р. № 543); Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка від 11 червня 2015 р. № 1501); Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка від 29 червня 2015 р. № 21/030); Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка від 26 червня 2015 р. № 699).

Матеріали дослідження сприятимуть оновленню змісту освітнього процесу на другому рівні вищої освіти, поширенню використання педагогічних задач у вищій школі, можуть бути використані в процесі створення викладачами університетів відповідних посібників і підручників для майбутніх викладачів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях відділу інтеграції вищої освіти і науки Інституту вищої освіти НАПН України (2008 – 2009; 2012 – 2015 рр.) та оприлюднені у виступах на науково-практичних конференціях різних рівнів:

міжнародних: «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2008, 2011); «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Київ – Черкаси, 2012); «Педагогічні

основи становлення суб'єктності в освітньому просторі: проблема, пошук, вирішення» (Біробіджан, 2013); «Освіта і наука у сучасних умовах» (Чебоксари, 2014); «Актуальные проблемы педагогики и психологи» (Будапешт, 2015);

всеукраїнських: "Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому просторі" (Кременець, 2011); "Європейські інтеграційні процеси в Україні: стан, проблеми та перспективи" (Херсон, 2011); «Здобутки, проблеми та перспективи педагогічної науки і практики в умовах інноваційної перебудови української національної освіти» (Умань, 2013); «Проблеми та перспективи професійної освіти в сучасних умовах» (Умань, 2013); «Педагогічна освіта і наука: традиції, реалії, перспективи» (Київ, 2014); «Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми теорії і практики підготовки та перепідготовки освітянських кадрів» (Київ, 2015);

звітних: Інституту вищої освіти НАПН України (Київ, 2009 – 2015).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 публікаціях, з них: навчальний посібник, 6 статей у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук, 1 стаття у закордонному виданні, 2 статті у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій, один з яких розміщений у наукометричній базі РІНЦ.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (167 найменувань, із них 10 іноземною мовою). Повний обсяг дисертації становить 189 сторінок, обсяг основного тексту – 162 сторінки та 3 додатки. Робота містить 14 таблиць та 25 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету і завдання, об'єкт, предмет, теоретико-методологічні основи дослідження; наведено методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх упровадження та апробацію.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач»* – висвітлено результати аналізу психолого-педагогічної, наукової та методичної літератури з проблеми дослідження щодо сутності педагогічних задач, теоретичних і практичних аспектів їх використання у підготовці майбутніх викладачів; сутність готовності до розв'язування та використання педагогічних задач, її критерії та рівні.

Вивчення психолого-педагогічної літератури показало, що педагогічні задачі, особливості їх розв'язування та використання студентами в процесі професійної підготовки розкрито в працях науковців, як: О. С. Березюк, І. А. Зязюн, Ю. М. Кравченко, Л. В. Красюк, Ю. М. Кулюткін, І. М. Мельникова, Л. О. Мільто, С. О. Сисоєва, Л. Ф. Спірін та ін.

З'ясовано, що на формуванні вмінь розв'язувати педагогічні задачі, їх ролі як засобу розвитку творчості майбутніх вчителів акцентують увагу В. І. Андреев, І. А. Зязюн, Л. О. Мільто, М. М. Поташнік, С. О. Сисоєва та ін.;

на моделюванні педагогічних ситуацій – О. С. Березюк, О. М. Власенко, О. А. Дубасенюк, Л. В. Красюк. Педагогічні задачі як чинник професійної підготовки майбутнього вчителя загальноосвітніх навчальних закладів розглянуто в роботах Л. П. Вовк, О. В. Матвієнко, В. Л. Омеляненко та ін. Приклади розв'язування задач проблемного спрямування наведено в роботах І. А. Зязюна, Н. В. Кузьміної, О. В. Матвієнко, О. В. Попової, О. Я. Савченко, В. А. Семиченко, Л. Ф. Спіріна, В. О. Сластьоніна та інших науковців.

Установлено, що в зарубіжних публікаціях термін «педагогічна задача» не вживається. Наукові пошуки учених (Тім Хікс, Д. Бікроф, Йохім Фанк та ін.) спрямовані на проблемне навчання (problem-based learning). А засобами активізації студентів виступають кейси або «сценарії» (scenarios), які стосуються розв'язання певної проблеми. У цьому разі, використовується термін «problem-solving», що тотожний поняттю «розв'язування педагогічної задачі» у вітчизняній педагогічній науці.

У розділі, на підставі узагальнення результатів аналізу, сформульовано визначення педагогічної задачі як спеціального завдання, що служить одночасно для формування готовності майбутніх викладачів до професійної діяльності і сприяє розвитку професійних компетенцій студентів, дозволяє викладачеві успішно організувати навчальну діяльність студента.

З метою цілеспрямованої організації професійної педагогічної діяльності викладача та його підготовки у вищих навчальних закладах важливо розглянути класифікації педагогічних задач. Як показало дослідження, це завдання є досить складним та не до кінця вирішеним, оскільки у різних авторів класифікація педагогічних задач окреслюється та подається у різних варіантах.

Як засвідчив аналіз, існуючі збірники педагогічних задач (Л. О. Мільто, Л. П. Вовк, В. Л. Омеляненко, О. В. Матвієнко, О. А. Дубасенюк) на сьогодні не можуть повністю задовольнити потреби вищої педагогічної школи, адже вони здебільшого підготовлені за матеріалами загальноосвітніх навчальних закладів і відображають взаємостосунки між вчителем і учнем, або групами учнів, тобто стосуються шкільного життя, що зумовлює необхідність створення педагогічних задач для студентів магістратури.

На основі наукових розробок О. Г. Ярошенко, Н. А. Прибори, Т. С. Івахи зроблено висновок що готовність майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач – *це цілісна якість особистості, що охоплює знання, уміння та навички щодо використання та розв'язування педагогічних задач у системі професійної підготовки.*

З урахуванням різних підходів до визначення структури готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач в освітньому процесі виділено такі її компоненти: мотиваційний, змістовий, процесуальний, рефлексивний, які взаємопов'язані та визначають рівень сформованості готовності до цього виду діяльності.

Відповідно до визначених компонентів готовності до використання педагогічних задач було виділено критерії: мотиваційний (ставлення до використання педагогічних задач у майбутній професійній діяльності), змістовий (знання з теорії та практики розв'язування педагогічних задач,

обізнаність з основними видами професійної діяльності викладача), процесуальний (наявність умінь розв'язувати педагогічні задачі) та рефлексивний (об'єктивність самооцінки та самоаналізу діяльності з розв'язування та використання педагогічних задач). Зазначені критерії та показники дозволяють діагностувати високий, середній та низький рівні сформованості готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач.

У висновках до першого розділу визначено загальні наукові підходи з теми дослідження, напрями подальшого дослідницького пошуку та підтверджено важливість формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

У **другому розділі** – «Обґрунтування теоретичної моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач» – розкрито загальну методику проведення дослідження; наведено результати констатувального етапу педагогічного експерименту; на основі узагальнення теоретичного та практичного досвіду з проблеми дослідження обґрунтовано педагогічні умови й розроблено теоретичну модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач.

Акцентовано увагу на тому, що педагогічне дослідження передбачало: аргументування необхідності формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач; аналіз понять «педагогічна задача», «педагогічна ситуація», «готовність майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач»; обґрунтування педагогічних умов формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач та експериментальну перевірку моделі її формування.

Сформульовано *гіпотезу* дослідження, яка полягає в тому, що формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач буде ефективним та результативним, якщо:

- доповнити існуючі дидактичні засоби підготовки майбутніх викладачів комплектом педагогічних задач, розроблених з урахуванням основних видів діяльності викладача вищої школи (навчальна, наукова, методична та організаційна);

- забезпечити цілеспрямоване використання педагогічних задач в освітньому процесі університету;

- застосувати активні методи навчання та інформаційні технології в процесі розв'язування педагогічних задач.

Зазначено, що дослідження проводилося поетапно упродовж 2008 – 2015 рр. і передбачало констатувальний та формувальний етапи педагогічного експерименту.

На *першому етапі* здійснено теоретичний аналіз та узагальнення досвіду, відображеного в сучасній науковій та методичній літературі з проблеми дослідження. Проаналізовано термінологічний апарат та дисертаційні роботи з проблеми дослідження, що дало змогу вивчити досвід використання

педагогічних задач у вищих навчальних закладах України, з'ясувати сутність понять «педагогічна задача», «педагогічна ситуація», ознайомитися з їх класифікаціями та закласти основу для подальших досліджень. На цьому етапі педагогічного експерименту використано методи теоретичного аналізу наукової літератури; узагальнення та класифікації.

На *другому* етапі педагогічного дослідження проведено констатувальний етап педагогічного експерименту; визначено вихідний рівень сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач. Застосування комплексу діагностичного інструментарію (опитувальник, анкети, педагогічне спостереження) дало змогу з'ясувати, що рівень сформованості у майбутніх викладачів готовності є недостатнім для успішного використання педагогічних задач у професійній діяльності.

За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту, в якому взяло участь 127 студентів, визначено рівні сформованості їх готовності до розв'язування та використання педагогічних задач по кожному з компонентів цієї особистісної якості майбутнього викладача. *Низький* рівень готовності до розв'язування і використання педагогічних задач характеризується такими ознаками: студенти недостатньо усвідомлюють доцільність та ефективність використання педагогічних задач; під час асистентської практики вони епізодично або зовсім не використовують педагогічні задачі; практичні заняття проводять без засобів інформаційних технологій; мають поверхові уявлення і теоретичні знання щодо використання та розв'язування педагогічних задач; не можуть об'єктивно оцінити власний рівень готовності до цього виду діяльності, що призводить до відсутності індивідуального професійного стилю у викладанні; їм бракує знань щодо видів майбутньої діяльності викладача. *Середній* рівень готовності характеризується зацікавленістю студентів у розв'язуванні та використанні педагогічних задач у майбутній педагогічній діяльності; наявністю у них базових знань про педагогічні задачі, їх класифікації; володінням студентами технологією розв'язування та методикою їх використання під час педагогічної практики; знаннями про професійні обов'язки викладача університету; вмінням аналізувати власну діяльність, але без об'єктивної оцінки. *Високий* рівень готовності до розв'язування педагогічних задач характеризується їх усвідомленим використанням у навчальному процесі; глибоким розумінням сутності професії викладача; самостійністю планування й організації навчальної діяльності з використанням педагогічних задач та наявністю ґрунтовних знань з теорії використання та розв'язування педагогічних задач з допомогою комп'ютера; умінням об'єктивно оцінювати власну діяльність з розв'язування та використання педагогічних задач.

У процесі дослідження встановлено, що мотиваційний компонент готовності на низькому рівні сформований у 35 % студентів, середньому – у 50 %, високому – у 15 %; змістовий компонент на низькому рівні сформовано у 59 % студентів, на середньому рівні – у 41 %. Високого рівня не досяг жоден студент. Процесуальний компонент на низькому рівні сформовано у 46 % студентів, на середньому – у 52 %, високого рівня досягло тільки 2% студентів,

рефлексивний компонент на низькому рівні сформовано у 35 % студентів, на середньому рівні – у 53 %, високого рівня досягли 12 % студентів. Результати констатувального експерименту відображено на рис. 1.

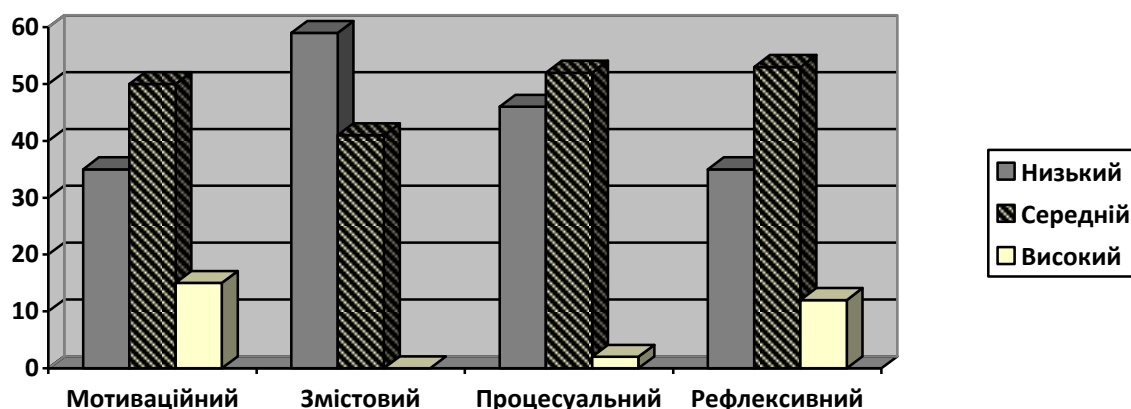

Рис. 1. Рівні сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач (за результатами констатувального етапу педагогічного експерименту)

Обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють формуванню готовності до розв'язування та використання педагогічних задач: умотивоване використання педагогічних задач у процесі підготовки студентів до майбутньої педагогічної діяльності; збагачення змісту професійно-педагогічної підготовки знаннями про розв'язування та використання педагогічних задач; створення та цілеспрямоване складання різних за видами професійної діяльності викладача педагогічних задач; застосування активних методів навчання й інформаційних технологій.

З'ясовано, що у студентів магістратури виникають труднощі під час розв'язування педагогічних задач з визначенням проблеми; аналізу задачі; генерації можливих розв'язків; вибору доцільного розв'язку; реалізації запланованого розв'язання; оцінки отриманого результату. Для їх подолання запропоновано поетапне розв'язування педагогічних задач.

Розроблено теоретичну модель (чіткий фіксований зв'язок елементів з визначеною структурою, що відображає внутрішні, істотні відносини реальності) формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач на основі виділених педагогічних умов. Підготовка майбутніх викладачів за такою моделлю підпорядкована меті: формуванню у них готовності до розв'язування та використання педагогічних задач; ґрунтується на застосуванні методологічних підходів: компетентнісного, діяльнісного, системного та особистісно орієнтованого; відбувається з використанням активних методів навчання, педагогічних задач та відповідного діагностичного інструментарію.

Зазначено, що в педагогічному експерименті формами організації практичної підготовки майбутнього викладача до використання педагогічних задач обрано навчальну, самостійну, індивідуальну роботу з психолого-педагогічних дисциплін, методики викладання фахових дисциплін та

асистентську практику. Засоби навчання представлено у вигляді комплекту різнопланових педагогічних задач, що увійшли до навчального посібника «Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів», задачами, рекомендованими до розв'язування під час проходження асистентської практики, сервісами Google та робочими листами (worksheets) для їх розв'язування.

Наголошено на тому, що контроль за формуванням у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач потребує як оцінювання викладачем, так і взаємооцінювання й самооцінювання студентами досягнутих у процесі навчання результатів.

Діагностика рівнів сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач здійснюється відповідно до розроблених критеріїв та показників. Схема моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач наведена на рис. 2.

У висновках до другого розділу окреслено особливості методики дослідження, що охоплює розроблення моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач, обґрунтовано педагогічні умови формування готовності необхідні для реалізації моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

У **третьому розділі** – *«Педагогічний експеримент з формування у студентів магістратури готовності до розв'язування та використання педагогічних задач у професійній діяльності»* – наведено класифікацію педагогічних задач для студентів магістратури; описано організацію та перебіг формувального етапу педагогічного експерименту, під час якого перевірялася ефективність запропонованої моделі та аналізувалися отримані результати.

У процесі дослідження для проведення формувального етапу педагогічного експерименту розроблено навчально-методичне забезпечення, складовими якого є: навчальний посібник «Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів», сайт викладача, робочі листи (worksheets) та ін.

На підставі аналізу наукової літератури розроблено класифікацію педагогічних задач для майбутніх викладачів університетів. В її основу покладено основні види діяльності викладача вищої школи: навчальна, наукова, методична та організаційна.

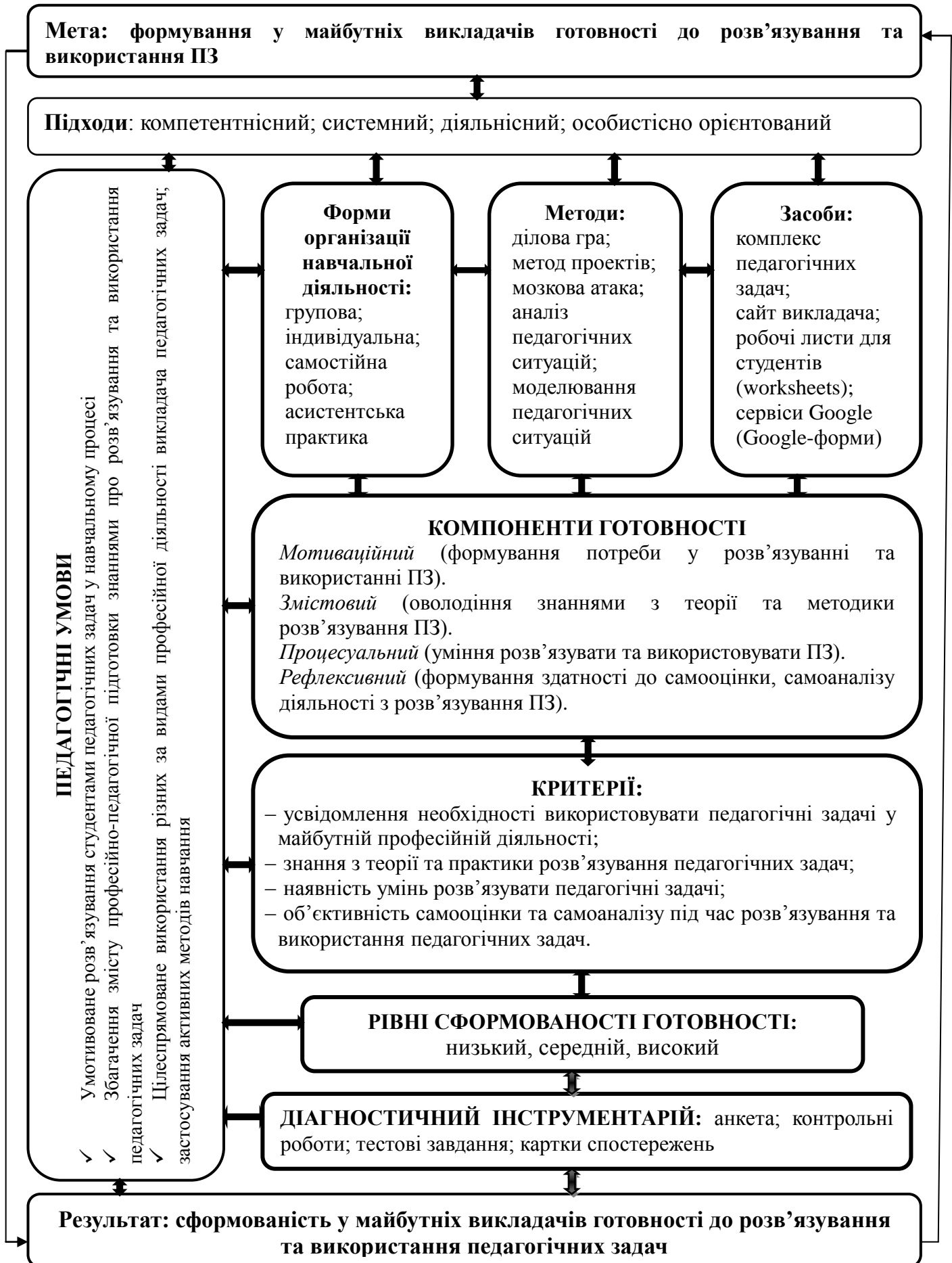

Рис. 2. Модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач

Навчальна діяльність стосується визначення мети і завдань навчання з конкретного предмета у взаємозв'язку з іншими дисциплінами та змісту занять, сучасних форм і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента, форм контролю. Основними видами цієї діяльності є лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття, консультації, заліки, керівництво практикою та навчально-дослідною роботою студентів тощо.

Наукова діяльність включає проведення планових наукових досліджень із звітністю в таких формах: дисертації; монографії, підручників, навчальних посібників, словників, довідників, наукових статей; рецензування монографій, підручників, навчальних посібників, дисертацій, авторефератів дисертацій, наукових статей, тематичних планів.

Методична діяльність охоплює підготовку до аудиторних занять і практики; розроблення і підготовку до видання конспектів лекцій, збірників вправ і задач, лабораторних практикумів; завдань для проведення модульного, тестового і підсумкового контролю; розробку і впровадження навчальних посібників, методів і технологій навчання; поточну роботу щодо підвищення педагогічної кваліфікації; вивчення передового досвіду з представленням звітності; складання екзаменаційних білетів, розробку тематики курсових робіт, графіків самостійної роботи студентів тощо. *Організаційна* стосується проведення наукових конференцій, семінарів; підготовчої роботи з видання наукових збірників; виконання обов'язків куратора (наставника) академічної групи; керівництва студентським науковим гуртком, організації та проведення позанавчальних культурних заходів.

У розділі наведено приклади педагогічних задач за розробленою класифікацією й акцентовано увагу на тому, що на їх основі розроблено навчальний посібник як складову навчально-методичного забезпечення дисциплін «Методика викладання хімії» та «Педагогіка вищої школи» з метою сприяння ефективному впровадженню в практику підготовки майбутніх викладачів комплексу педагогічних задач, надання можливості використовувати їх для підготовки студентів магістратури до виконання майбутніх професійних обов'язків.

На *третьому*, формувальному етапі педагогічного експерименту, здійснено перевірку ефективності розробленої теоретичної моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач та оброблено отримані результати.

На цьому етапі педагогічного дослідження використано такі методи: аналіз та узагальнення результатів формуального етапу педагогічного експерименту; методи математичної статистики для обробки та підтвердження достовірності результатів педагогічного експерименту (критерій Пірсона); графічні методи (побудова діаграм) для відображення отриманих результатів. Особливістю педагогічного експерименту була відсутність контрольних груп, тобто був застосований послідовний педагогічний експеримент. Кількість студентів, котрі брали участь у формувальному етапі педагогічного експерименту, становила 113 осіб.

Мотиваційний складник передбачав формування інтересу студентів до

розв'язування та потреби у використанні педагогічних задач у майбутній професійній діяльності (стимулювання студентів використовувати та розв'язувати педагогічні задачі); у процесі формування змістового складника особлива увага приділялася теоретичному наповненню навчального матеріалу (збагачення та розширення знань з теорії педагогічних задач); процесуальний складник передбачав формування вмінь розв'язувати та використовувати педагогічні задачі, використовувати інформаційні технології; формування рефлексивного складника спрямовувалося на розвиток умінь самоаналізу студентами власної діяльності з використання та розв'язування педагогічних задач. Зазначено, що результативність розробленої моделі визначалася за допомогою виділених рівнів сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач (високий, середній, низький).

Зокрема, результати формувального етапу експерименту засвідчили позитивні зміни рівнів сформованості компонентів готовності майбутніх викладачів до досліджуваної діяльності. За результатами контрольної роботи, встановлено, що мотиваційний компонент досліджуваної особистісної характеристики був на низькому рівні у 16 % майбутніх викладачів, досяг середнього рівня – у 59 % студентів, високого – у 25 %.

Важливим є те, що підвищення рівня мотивації обумовило успішне формування змістового та процесуального компонентів готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач. Так, низький рівень сформованості змістового компонента готовності діагностували у 17 % студентів, середній – у 69 %, високий – у 14 % майбутніх викладачів. Аналогічну позитивну динаміку виявили у сформованості процесуального компонента готовності: низький рівень у 13 % студентів, середній – у 64 %, високий – у 23 % студентів. Рефлексивний компонент готовності досяг низького рівня у 18 % студентів, середнього – у 55 %, високого – у 27 % майбутніх викладачів. Одержані результати наведені на рис. 3.

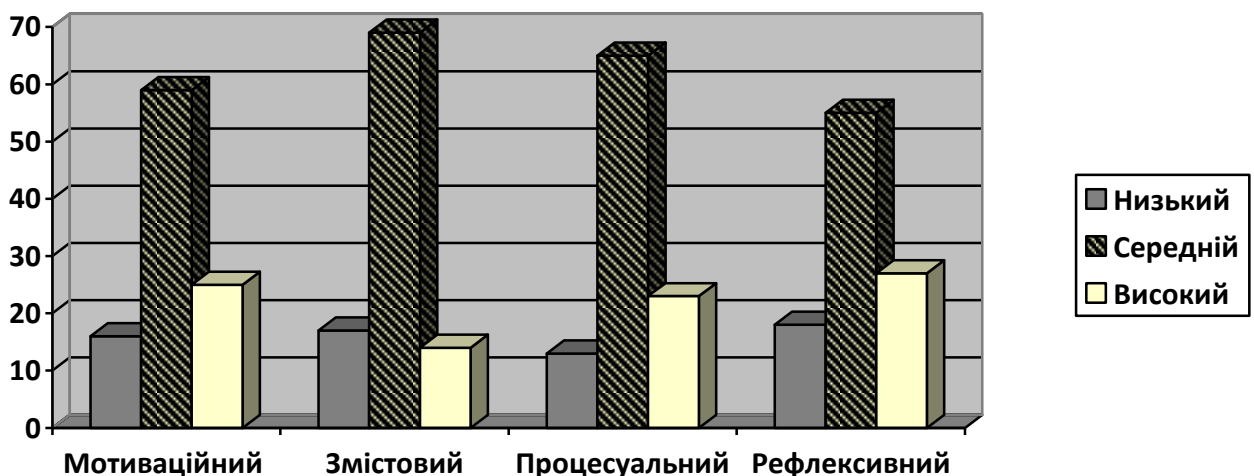

Рис. 3. Рівні сформованості готовності у майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач (за результатами формувального експерименту)

Результати педагогічного експерименту піддавали кількісному та якісному аналізу із застосуванням статистичного показника χ^2 – критерію однорідності, а одержані результати порівнювали з даними початкового зрізу. Зведений статистичний аналіз результатів експериментального навчання засвідчив, що формування у майбутніх викладачів готовності до використання педагогічних задач за розробленою моделлю відбувалося успішніше.

Отже, експериментальна перевірка показала, що підготовка студентів за розробленою в дослідженні теоретичною моделлю підвищує рівень мотиваційного, змістового, процесуального та рефлексивного компонентів готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач.

Це є свідченням того, що й розроблений у процесі дослідження навчальний посібник «Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів» є ефективним засобом формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

У висновках до розділу наголошено на тому, що отримані на формульованому етапі педагогічного експерименту результати підтверджують ефективність розробленої моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення актуального наукового завдання – формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач. Результати проведеного дослідження підтвердили правомірність гіпотези, покладеної в його основу, та дали можливість сформулювати такі висновки і рекомендації.

1. Здійснений аналіз психолого-педагогічної, наукової та методичної літератури з теми дослідження свідчить, що сучасне навчально-методичне забезпечення підготовки магістрів педагогічних спеціальностей потребує оновлення змісту, що пов'язано із зміною вимог до випускників та викладачів вищих навчальних закладів. Зокрема, майбутній викладач повинен володіти не тільки теоретичними знаннями, практичними вміннями, а й бути готовим застосовувати їх у майбутній професійній діяльності.

За результатами аналізу наукових джерел окреслено основні наукові завдання в контексті модернізації підготовки майбутніх викладачів – теоретично обґрунтувати та дидактично забезпечити формування у них готовності до розв'язування і використання педагогічних задач. Установлено, що дієвим засобом у підготовці майбутніх викладачів є педагогічні задачі.

2. З'ясовано, що готовність майбутніх викладачів до використання педагогічних задач – це цілісна якість особистості, що охоплює мотиви, знання, уміння та навички щодо використання та розв'язування педагогічних задач у системі професійної підготовки. Основними її компонентами є мотиваційний, змістовий, процесуальний та рефлексивний. У дисертації розкрито структуру

готовності майбутніх викладачів до розв'язування та використання педагогічних задач в освітньому процесі. Вказані критерії та показники уможливили діагностування рівнів сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач: низького, середнього та високого рівнів.

Виявлено, що дослідники проблем підготовки майбутніх викладачів питання готовності до розв'язування і використання педагогічних задач не ставили предметом окремого дослідження.

3. У процесі дослідження визначено, що педагогічні умови формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач визначено як сукупність обставин, які забезпечують ефективність організації навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Обґрунтовано педагогічні умови, необхідні для ефективного формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач: умотивоване використання педагогічних задач у процесі підготовки студентів до майбутньої педагогічної діяльності; збагачення змісту професійно-педагогічної підготовки знаннями про розв'язування та використання педагогічних задач; формування та цілеспрямоване використання різних за видами професійної діяльності викладача педагогічних задач; застосування активних методів навчання й інформаційних технологій.

Наголошено на тому, що забезпечення окреслених педагогічних умов передбачало оновлення освітнього процесу відповідними засобами навчання, вибір доцільних методів підготовки.

4. Обґрунтовано та розроблено теоретичну модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач в єдності її складових. Визначено мету формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач й методологічні підходи (системний, діяльнісний, компетентнісний, особистісно орієнтований).

Зазначено, що формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач забезпечувалось педагогічними умовами, формами, методами та засобами навчання. Контроль у процесі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач передбачав як оцінювання викладачем, так і взаємооцінювання й самооцінювання студентами досягнутих під час навчання результатів, установлення їх відповідності поставленим завданням.

5. Результати формувального етапу педагогічного експерименту підтвердили ефективність розробленої моделі формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач. Порівняльний аналіз даних, отриманих до і після проведення педагогічного експерименту, дав змогу виявити позитивну динаміку рівнів сформованості у майбутніх викладачів готовності до розв'язування і використання педагогічних задач.

Так, на констатувальному етапі, високий рівень сформованості *мотиваційного* компонента готовності до розв'язування і використання

педагогічних задач продемонстрували 15 % студентів, після експерименту – 25 % (збільшення на 10 %), середній рівень готовності до експерименту мали 50 %, після нього – 59 % (збільшення на 9 %), чисельність студентів з низьким рівнем готовності зменшилася на 19 %.

Високий рівень сформованості *змістового* компонента готовності до розв'язування і використання педагогічних задач не виявлено у жодного студента, після впровадження у навчальний процес педагогічних задач – у 14 % респондентів (збільшення на 14 %), чисельність студентів з середнім рівнем готовності зростає на 28 %. Низький рівень до експерименту мали 59 % студентів, після нього – 17 % (зменшення на 42 %). Високий рівень сформованості *процесуального* компонента готовності до розв'язування і використання педагогічних задач (до і після експерименту) змінювався у напрямі зростання на (21 %), середній рівень до експерименту мали 52 % студентів, після нього – 64 % (збільшення на 12 %), низький рівень – 46 % до експерименту, 13 % після нього (зменшення на 33 %). Високий рівень сформованості *рефлексивного* компонента готовності до розв'язування і використання педагогічних задач на початку експерименту мали 12 % студентів, після експерименту – 27 % (збільшення на 15 %), середній 53 % і відповідно збільшення на 2 %, низький рівень до експерименту виявили у 35 % студентів, після нього – у 18 % (зменшення на 17 %).

За допомогою критерію Пірсона (χ^2 - критерій) доведено, що виявлені позитивні зміни є статистично значущими.

Аналіз отриманих кількісних та якісних результатів експериментальної роботи засвідчив правомірність висунутої гіпотези та досягнення мети дослідження.

6. Урахування основних результатів дисертаційного дослідження дає підстави запропонувати практичні рекомендації на таких рівнях:

- *методичному*: при розробці навчально-методичних посібників для майбутніх викладачів доповнювати їх зміст педагогічними задачами;
- *практичному*: цілеспрямовано й систематично використовувати педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів в умовах магістерської підготовки для підвищення їхнього професійного саморозвитку.

Здійснене дисертаційне дослідження не вичерпує всіх аспектів висвітленої теми. Перспективними для подальшого наукового пошуку вважаємо дослідження, спрямовані на вивчення зарубіжного досвіду стосовно проблеми підготовки майбутніх викладачів з використанням різноманітних засобів і методів навчання, інформаційних технологій та мультимедійних засобів у розв'язуванні та використанні педагогічних задач на магістерському рівні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посіб. / Н. О. Дяченко – К. : Ліра-К, 2015. – 84 с.

2. Дяченко Н. О. Огляд класифікаційного спектру видів педагогічних задач / Н. О. Дяченко // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часопис. – 2011. – № 3. – Т. III (28). – Тем. вип. : «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору», . – С. 293 – 301.

3. Дяченко Н. О. Зміст і структура готовності майбутнього викладача вищого навчального закладу до розв'язання педагогічних задач / Н.О. Дяченко // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОНМС України. – К., 2011. – Вип. № 68. – С. 285 – 289.

4. Дяченко Н.О. Рівні сформованості вмінь розв'язувати педагогічні задачі у магістрантів / Н. О. Дяченко // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часопис. – 2012. – № 3. – Т. 2. – Темат. вип. : «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології», – С. 129 – 137.

5. Дяченко Н. О. Проблема формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх педагогів: огляд сучасних українських наукових досліджень / Н. О. Дяченко // Вісник Черкаського університету. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького. – 2013. – Вип. № 21 (274). – С. 36 – 40. – Серія «Педагогічні науки».

6. Дяченко Н. О. Сутність поняття педагогічна задача / Н. О. Дяченко // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. – 2013. – № 3 (50). – Т. 1. – Темат. вип. : «Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології». – С. 155 – 188.

7. Дяченко Н. О. Готовність майбутніх викладачів до професійної діяльності як результат сформованості вмінь розв'язувати педагогічні задачі / Н. О. Дяченко // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. – К., 2014. – № 1. – Темат. вип. : «Наука і вища освіта». – С. 72 – 75.

8. Дяченко Н. О. Сутність процесу розв'язування педагогічних задач / Н. О. Дяченко // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and psychology. – Budapest, 2015. – № 3 (29). – Issue : 57. – P. 16 – 21.

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. Дяченко Н. О. Організаційно-педагогічні умови формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх викладачів педагогіки в умовах магістерської підготовки / Н. О. Дяченко // Педагогические основы становления субъектности в образовательном пространстве : проблема, поиск, решение : Сб. науч. тр., 23 октября 2013. – Биробиджан, 2013. – С. 95 – 102.

10. Дяченко Н. А. Экспериментальная проверка использования педагогических задач в процессе подготовки будущих преподавателей / Н. О. Дяченко // Образование и наука в современных условиях : материалы междунар. науч.-практ. конф., 19 – 22 окт. / редкол.: О. Н. Широков. – Чебоксары : ЦНС «Интерактив плюс», 2014. – С. 59 – 64.

АНОТАЦІЇ

Дяченко Н. О. Формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх викладачів педагогіки на магістерському рівні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі

спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Інститут вищої освіти НАПН України, Київ, 2015.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове рішення наукового завдання, яке полягало у формуванні у майбутніх викладачів готовності до використання педагогічних задач. Проаналізовано основні підходи до визначення понять «педагогічна задача», «педагогічна ситуація», «готовність до використання педагогічних задач» та уточнено їх сутність.

Досліджено підходи до класифікації педагогічних задач та розроблено класифікацію згідно з основними видами діяльності викладача (навчальна, наукова, методична та організаційна).

Уточнено структуру готовності до використання педагогічних задач у майбутніх викладачів, виділено такі її компоненти: мотиваційний, змістовий, процесуальний та рефлексивний. З'ясовано критерії та рівні сформованості готовності до використання педагогічних задач (високий, середній, низький).

Визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до розв'язування та використання педагогічних задач. Розроблено та перевірено модель формування у майбутніх викладачів готовності до розв'язування та використання педагогічних задач.

Ключові слова: педагогічна задача, майбутній викладач, магістрант, розв'язування педагогічних задач, готовність до розв'язування та використання педагогічних задач, педагогічні умови.

Дяченко Н. А. Формирование умений решать педагогические задачи у будущих преподавателей педагогики на магистерском уровне. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Институт высшего образования НАПН Украины, Киев, 2015.

В диссертации представлены теоретическое обобщение и новое решение научного задания, которое заключалось в формировании у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач.

Анализ научных работ показал, что одним из способов усовершенствования профессиональной подготовки будущих преподавателей может быть использование в учебном процессе педагогических задач.

Установлено, что для профессионального использования и решения педагогических задач необходима специальная подготовка, овладение навыками профессиональной деятельности.

Проанализированы основные подходы к определению понятий «педагогическая задача», «педагогическая ситуация», «готовность к решению и использованию педагогических задач» и уточнена их сущность.

Разработана авторская классификация педагогических задач согласно основным видам деятельности преподавателя (учебная, научная, методическая и организационная).

На основе научных подходов к понятию «готовность» выделены компоненты готовности будущих преподавателей к решению и использованию

педагогических задач в профессиональной деятельности.

Выявлены критерии, показатели по каждому компоненту в отдельности и обоснованы уровни сформированности у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач: высокий, средний и начальный. Уровни определялись в соответствии с показателями каждого компонента.

Раскрыты педагогические условия формирования у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач: мотивированное решение студентами педагогических задач в учебном процессе (развитие интереса студентов к будущей преподавательской деятельности; повышение мотивации к использованию педагогических задач; осознание значимости формирования профессиональных умений, в том числе использования и решения педагогических задач); обогащение содержания профессионально-педагогической подготовки знаниями о решении и использовании педагогических задач (разработка и внедрение учебного пособия, включающего комплекс педагогических задач, содержание которых соответствует реалиям высшей школы); целенаправленное использование различных видов педагогических задач; применение активных методов обучения (приобретение практических навыков использования и решения педагогических задач с помощью активных методов обучения: метода анализа педагогических ситуаций, метода проектов, метода мозгового штурма и др.).

Разработана модель формирования у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач, которая включает в себя цель, методологические подходы (компетентностный, деятельностный, системный, личностно ориентированный), педагогические условия, формы, методы и приемы формирования у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач в будущей профессиональной деятельности.

В целях определения уровня готовности к использованию педагогических задач были проведены анкетирование студентов магистратуры, контрольные работы и наблюдение за студентами.

Доказано, что положительная динамика формирования у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач достигается использованием педагогических задач на лекциях, практических и семинарских занятиях, а также активных методов обучения.

Во время проведения формирующего этапа проводилась экспериментальная работа согласно выделенным компонентам готовности (мотивационный; содержательный; процессуальный; рефлексивный). Данный этап предполагал использование активных методов обучения (деловая игра, анализ педагогических ситуаций и др.).

Проведенный педагогический эксперимент подтвердил результативность разработанной модели формирования у будущих преподавателей готовности к решению и использованию педагогических задач.

На основании результатов исследования предложены методические и практические рекомендации.

Ключевые слова: педагогическая задача, будущий преподаватель,

магистрант, решение педагогических задач, готовность к решению и использованию педагогических задач, педагогические условия.

Dyachenko N. A. Forming skills of solving educational problems of future Pedagogics lecturers at master's degree. – Manuscript.

Thesis for the Candidate degree of Educational Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, 2015.

The thesis presents theoretical generalization of new solution of the scientific task, which was forming of future Pedagogics lecturers the readiness to solve and use educational problems.

The main approaches to the definition of "educational task", "educational situation", "willingness to solve and use educational problems" are clarified and their essence. Scientific approaches to educational problems of classification and the classification by main activities of lecturers (educational, scientific, methodical and organizational) are studied.

The structure of readiness to solve and use educational problems of future lecturers are specified, the following its components are selected: motivational, substantial, procedural and reflexive.

The criteria and levels of preparedness to solve and use pedagogical problems (high, medium, low) are given. Pedagogical conditions of forming readiness for pedagogical solve and use problems are determined. Model of forming future lecturer's readiness to solve and use educational problems is developed and tested.

Key words: educational problem, future lecturers, master, solving educational problems, willingness to solve and use educational problems, pedagogical conditions.

Підписано до друку 10. 12. 2015 р.
Формат 60x84/16.

Папір друк. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 05/15/2-12

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,
Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.
ФО Осадца Ю.В.